

DETG DENTER NUS

MAGAZIN UFFICIAL DALLA VISCHNAUNCA DA DISENTIS/MUSTÉR

Elecziuns communalas
Retrospectiva 2021-2024
Niev persunal
Project Center Fontauna

4 – 5
6 – 10
11
12 – 15

Kurz und bündig – Detg denter nus

In der dritten Ausgabe des Detg denter nus des Jahres 2024 stellen sich die Kandidatinnen und Kandidaten für die Gemeindewahlen vom Sonntag, 22. September 2024, vor.

Gemeindepräsident René Epp gibt einen Überblick über die Arbeit des Gemeindevorstands in der Amtsperiode 2021–2024. Es sind grössere und kleinere Projekte, aber auch Ideen, um die Gemeinde attraktiver zu gestalten.

Am Samstag, 24. August 2024, konnte das Center Fontauna eingeweiht werden. Der Präsident der Baukommission, Clemens Berther, gibt einen Überblick über den Verlauf und die Finanzierung des Projekts.

Im Laufe dieses und des nächsten Jahres gibt es eine Reihe personeller Veränderungen innerhalb der Gemeindeverwaltung, sowie bei der Serenera Raveras. In dieser Ausgabe werden die in diese Funktionen gewählten Personen vorgestellt.

In Zukunft präsentiert sich die Gemeinde Disentis/Mustér mit einem neuen Logo und ist ab sofort auch in den sozialen Medien präsent.

In der Rubrik «Unser Personal» stellt sich der Gemeindeförster Simon Cathomen vor und in der Rubrik «Unsere Vereine» gibt der Musikverein Disentis Auskunft über seine Tätigkeit.

Fiasta naziunala a Cons

La fiasta naziunala da quest onn ei vegnida commemorada cun in vast program a Cons. Sper produziuns musicalas dils Sunatibas Postabiala da Sumvitg (fotografia), Dario Hess ed il Duo Desertina, sco era ina purschida da zambergiar latiarnas dalla Biblioteca populara Mustér e contuorn ei era la grupp d'acrobatica Movis dall'Uniun da gymnastica Cadi sepresentada al publicum. Suentar il plaid da beinvegni dil president communal René Epp ha la cussegliera guvernativa Carmelia Maissen tenu il plaid festiv. Il tuchiez dalla baselgia parochiala da s. Gions ed il til da latiarnas dils affons en accumpnament dils tamburs han terminau la fiasta digl'emprem d'uost.

Temps d'avertura dall'administraziun communal

Valeivel per tuts uffecis en casa communal

Spurtegl

Gliendisdis	08.30 – 11.30	15.00 – 18.30
Mardis-gievgia	serrau	15.00 – 17.30
Venderdis	07.30 – 14.00	serrau

Telefon

Gliendisdis-gievgia	08.00 – 12.00	13.30 – 17.00
Venderdis	07.30 – 14.00	serrau

Igl access en casa communal e l'investa els documents exponi publicamein ein pusseivels durant las uras d'avertura dil spurtegl.

Ulteriur sclariment durant las uras da telefon
081 920 36 36.

Ediziun digitala

Instagram

Facebook

Impressum

Editur

Vischnaunca Disentis/Mustér
Via Cons 2, Caum postal 57
7180 Disentis/Mustér
detgdenternus@disentis.ch

Redacziun

René Epp, Hans Huonder

Fotografias

Hans Huonder, vischnaunca da Mustér,
mess a disposiziun.

Ediziun

1200 exemplars
Cumpara mintga quartal

Layout e grafica

luna:mediadesign GmbH,
Via Principala 36, 7166 Trun

Stampat

Stamparia La Tuatschina,
Via Alpsu 62, 7188 Sedrun

Curascha, plascher e perseveronza

Mustér duei sesviluppar sco liug attractiv da viver e habitar. Ella politica drova ei finamiras. Per contonscher quell'as drova ei mesiras da svilup ed innovaziun. Pia buca mo administrar e reveder leschas. Ei drova dapli. Persequitar quella finamira cun perschuasiun drova curascha. Contonscher ina u l'otra finamira drova perseveronza. Persuenter ston differents projects e diversas fatschentas vegnir tractai. Quei process ei cumbinaus cun tensiuns e resistenza. Tuts vegnan numnadamein mai ad esser dil medem meini. Plinavon plaidan e cundecidan bia persunas, cumissiuns e differents gremis enteifer quei process da decisiun. Quei fa en general vegnir igl apparat politic empau immovibels e la fin finala bia memia plauns. Sper las sfidas che regian en nossa regiun, sco per exempel la munconza da habitaziuns e personal, la demografia, la depopulaziun ni la digren dallas naschientschas ein era ils pensums da mintgadi vegni pli complex e las incaricas da cantun e confederaziun s'augmentan cuntinuadamein.

*«Luvrar fetg e bia per zatgei
ch'interessescha buca Tei ei stress.
Luvrar fetg e bia per zatgei
che Ti fas bugen ei pissiun».*

Pia, sco president communal ston ins haver pial dira ed esser cuntinuadamein optimists. Cun auters plaid: haver plascher dalla lavur. Mo aschia contonschan ins las grondas finamiras. Cun curascha, plascher e perseveronza. Mai dar si, «never give up». Modernisar e sviluppar l'infrastructura, far pli attractiv il vitg ni reveder leschas plitost displascheivlas sco per exempel l'economisaziun da rumien s'auda tier nossa lavur. Mo aschia vegn ins in pass vinavon. Cun haver endamen davart fatschentas empau pli heiclias, ils aschinumnai «fiars caulds». Lez portan vinavon nossa vischnaunca, nossa regiun.

Discussiun drova ei adina. Far discussiun ei bien ed impurtont. Quella duei esser aviarta e transparenta. Ella duei tractar la causa ed esser constructiva. Ins sa denton era influenzer la discussiun ni la lavur dils officials cun desinformaziun, far sapientiv fallidas pretensiuns ni constataziuns che meinan sin vias puleinas e fan la fin finala mo donn alla causa. Critica fundada duei buca sco davos promover e sustener las persunas che s'engaschan pigl interess e beinstar public. Animar quell'as persunas tier prestaziuns maximalas ei pli prudent che da semnar dis-

cordia. Nus vegnin numnadamein mo a contonscher nossas finamiras sche nus setenin ensemen e segi-dein in cun l'auter.

Nossa regiun drova spért da pionier. Nus duvrein pioniers. Persunas che creian en nossa regiun. Persunas che s'engaschan cun plascher ed anim. Innovaziun, perseveronza, persistenza e curascha ein attributs ch'ei characteristics per haver success a liunga vosta. Mo comunablamein savein nus purtar vinavon nossa regiun. Comunablamein havein nus la forza necessaria per muentar zatgei. Cumbatter comunablamein per nos interess – mussar anoviars unitad – quei ei miu giavisch, quei dat speronza e svilup. Quei dat peisa. Nossa vischnaunca ha grond potenzial. Nezegein nus quel. Ensemen e cun tschaffen.

Jeu s'engaschel cun plascher e perschuasiun. Per nossa regiun. Per nossa vischnaunca. Pil generalesser. Per Vus tuts. Engraziel fetg per Vossa confidonza.

René Epp, president communal

Eleccziuns communalas da dumengia, ils 22 da settember 2024

Per tut ils posts politics vacants ha ei dau candidatas e candidats. Quei fa grond plascher e demuossa igl interess da s'engaschar pil beinstar communal. Cheu ina survesta dallas candidatas e dils candidats:

President communal (d'occupar in post)

René Epp, 1982, maridaus, 2 affons (entochen ussa). *Econom diplomau da banca HF*
«La lavur pil maun public fa grond plascher a mi. Jeu sundel motivaus da vinavon s'engaschar cun tutta forza pil beinstar da nossa vischnaunca e la regiun. Ensemen havein nus ils davos onns saviu iniziar, persequitar e realisar in tschuppel fatschentas e projects. Igl ei stau in stregn temps, mo jeu haiel empriu bia ed astgau rimnar massa bunas experientschas. Communablamein e cun curascha e perschuasiun per in bien prosperar da nossa vischnaunca. Engraziel fetg per Vossa confidanza ed il sustegn.»

Suprastonza communal (d'occupar quater posts)

Clemens Berther, 1964, maridaus, 2 affons (entochen ussa)
Menader post da survetsch Platta, commando Cyber
«Suenter gleiti duas periodas en suprastonza communal eisi bien da far in per patratgs sur dil futur cun dar in'egliada el vargau. Culs projects meglieraziun ed il project via Val Segnas e Val s. Placi che nus savein realisar ei in bien pass fatgs pigl uaul da schurmetg Run. La realisaziun dil project d'innovaziun e sanaziun Center Fontauna ei prest alla fin. Cun quei che las sfidas futuras ein vinavon grondas mo era interessantas e la buna collaboraziun enteifer ils gremis politics, sundel sedecidius da recandidar sco genau.»

Wendelin Jacomet, 1961, maridaus, 2 affons (entochen ussa)
Cusseglader ICT, BIT
«Era sch'jeu erel sedecidius da remetter miu uffeci sco genau sundel jeu en vesta che negin ei s'annunziaus e sin giavisch da pliras varts sedecidius da s'engaschar vinavon pil beinstar da nossa vischnaunca. La buna collaboraziun enteifer la suprastonza motivescha da vinavon luvrar pils impurtonts e gronds projects che occuoran actualmein. Aschia haiel jeu gia investau massa temps ella revisiun totala dalla planisaziun locala ed autras fatschentas da muntada. Quellas vi jeu ensemen cun mes collegas da suprastonza bugen serrar giu.»

Jris Lombris-Manetsch, 1962, maridada, 4 affons (entochen ussa)
Emploiada cun dipl. mercantil, casarina
«Mia motivaziun ei plascher vid la lavur en suprastonza e la buna collaboraziun. Representar las dunnas e motivar autras da surpren inaga in post en in gremi politic. Saver muentar il svilup economic e turistic en nossas regiuns e s'engaschar pil beinstar da giuven e vegl en nossa vischnaunca (scola, sport, cultura, sanadad).»

Paul Flurin Schmidt, 1984, maridaus, 2 affons (entochen ussa)
Architect
«Jeu vi s'engaschar activamein per promover in svilup persistent cun vesta el futur. Sco genau vi jeu representar ils interess da tuts burgheis e svilupper soluziuns comunablas per las sfidas localas.»

Cussegl da vischnaunca (d'occupar 15 posts)

Bucheli-Caduff Silvia
1985 (entochen ussa)
Mumma, dunna da casa, pura

Burri Gadola Theres
1976 (entochen ussa)
Service Desk Agent

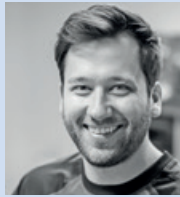
Candinas Silvio
1992 (niev)
Polier da construcziun aulta

Cavaleiro Daniel
1991 (niev)
Menader partizun d'automaziun

Deflorin Felicia
1985 (niev)
*Designadra da construcziun
aulta*

Flepp Adrian
1994 (entochen ussa)
Scrinari, co-meinafatschenta

Flepp Otmar
1969 (entochen ussa)
Guid da muntogna

Flury Placi
1987 (niev)
Electricist multimedial

Huonder Remo
1987 (entochen ussa)
Meinafatschenta

Jasarevic Admir
1986 (niev)
Meinafatschenta

Loretz Christian
1985 (niev)
Inschignier da construcziun

Lozza Giusep
1987 (entochen ussa)
Mazler e meinafatschenta

Lutz Lucas
2001 (niev)
Signun

Maissen Rafael
1994 (entochen ussa)
Meinaproject

Spescha Alfred
1970 (niev)
Pur

Venzin Ignaz
1967 (entochen ussa)
Tecnicher da mesiraziun

Cumissiuin da gestiun (d'occupar treis posts)

Fry-Betschart Andrea
1986 (niev)
*Specialista da finanzas
e contabilitad*

Kohler Christoph
1971 (niev)
Econom cun diplom federal FH

Manetsch Silvan
1989 (niev)
Pur

Cussegl da scola (d'occupar quater posts)

Bigliel Adrian
1987 (entochen ussa)
*Electroinstallatur
dipl. fed.*

Dermon-Möckli Marisa
1978 (entochen ussa)
*Dunna da casa,
commercianta*

Loretz-Duff Clarissa
1987 (entochen ussa)
*Dunna da casa,
assistenta da dentist*

Maissen Berther Toja
1980 (niev)
*Scolasta primara
e mumma*

Schmed Tomas
1980 (niev)
*Meinaproject installaziuns
sanitaras*

Mustér – retrospectiva 2021–2024

Per tgei va ei:

- Ils davos quater onns ein stai signai da bia lavur e grond engaschi dalla suprastanza e l'administraziun communal.
- La retrospectiva duei dar ina buna survesta davart il marschau ed il svilup en nossa vischnaunca.
- Sper tut las fatschentas ed ils projects instradai ei da menziunar la gronda ed impurtonta lavur da mintgadi.
- Nossa vischnaunca ha grond potenzial, il qual vala ei vinavon da nezegiar optimalmein per sviluppar la vischnaunca ad in liug attractiv da viver e habitar.

Ina survesta dils davos quater onns (legislatura 2021–2024) demuossa ch'igl ei reussiu alla suprastanza communal da metter sin via – cun biaras fatschentas e votaziuns all'urna – entgins attractivs ed innovativs projects en nossa vischnaunca. Il temps va spert ed jeu vi bugen resumar cuortamein 16 interessantas fatschentas ch'ei vegnidas realisadas ni intradadas. Ultra da tut quellas fatschentas ei la realisaziun dil project innovativ Center Fontauna staus el center, sil qual vegn dau speciala atenziun el Detg denter nus.

Spazzau il hotel Acla da Fontauna

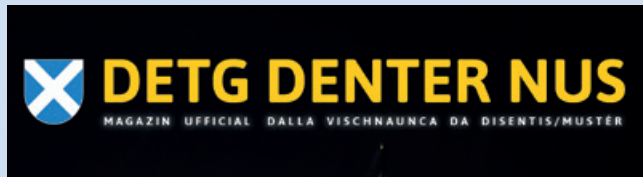
Ils davos onns han giu liug bia sedutas, sentupadas ed uatgas culs investurs dil hotel Acla da Fontauna. Buca sco davos ha il bien e stretg contact e la gronda lavur administrativa purtau il success giavischau ed il hotel Acla da Fontauna ha suenter plirs decennis da spetga finalmein saviu vegnir spazzaus. La spazzada e la sanaziun d'asbest ha gia generau cuosts da plirs milliuns francs. Il niev hotel ei planisau cun rodund 170 combras e suitas. Plinavon varga 20 habitaziuns secundaras e bunamein 50 habitaziuns administradas. La gruppa Accor culla cadeina da hotels «Mövenpick» vegn ad esser responsabla pil menaschi dil hotel. Igl entir project ei calculaus cun rodund 100

milliuns francs e vegn realisau ils proxims onns sigl areal digl anteriur hotel Acla da Fontauna.

Niev magazin «Detg denter nus»

La comunicaziun daventa pli e pli impurtonta. Cul magazin communal «Detg denter nus» havein nus scalfiu ina plattafuorma che duei informar regularmein e transparentamein la populaziun davart projects, lavurs ni arranschaments ch'occuran en vischnaunca. Era havein nus aschia la pusseivladad da presentar a Vus nossas collaboraturas e nos collaboratur. In mied fetg interessant che vegn apprezzau fetg.

Nova carta per indigens

En stretgas contractivas culs responsabels dallas Pencilaras Mustér SA ed Andermatt Sedrun Sport AG e cun lur beinvuglientscha, eis ei reussiu allas duas suprastanzas communalas da Mustér e Tujetsch da metter sin via per nossa populaziun ina carta per indigens. Aschia sa vegnir fatg diever la stad duront tschun differents dis gratuitamein dallas pencilaras da Mustér entochen Andermatt. Ina purschida fetg attractiva pils pagataglia en nossas duas vischnauncas. Quella purschida ei limitada sin quater onns. Gia dapi bunamein dus onns essan nus vid ponderar co quella purschida per nos indigens savess veser ora il futur. Beingleiti vegnin nus a saver informar la populaziun indigena davart quella nova purschida.

1113 indigens han priu la carta gratuita

La stad vargada ha la populaziun da Mustér e Tujetsch saviu far diever gratuitamein duront siar dis dallas pencilaras. Quella purschida ei vegnida nezegiada stediamein e vegn repetida la stad vegnenta.

HANS HUONDERFAR

Ferren ch'ih hoep da vacanza da Tujetsch e Mustér disponan dapi pils onns d'ina carta gratuita per differents purschida duront la stad, ei in tale mai stada in tema entochen avon in onn. E ei in il dus presidentes communalis nova Martin Gavigli e René Epp sepli eis stadis. Communalamein cullas pencilaras d'Andermatt-Sedrun e Mustér han eis anflau ina soluziun: Mitnga indigen avon seplier gratuitamein cullas pencilaras dil casin duront siar dis dil nechiez entochen la fin d'october.

Legreivlas cefras

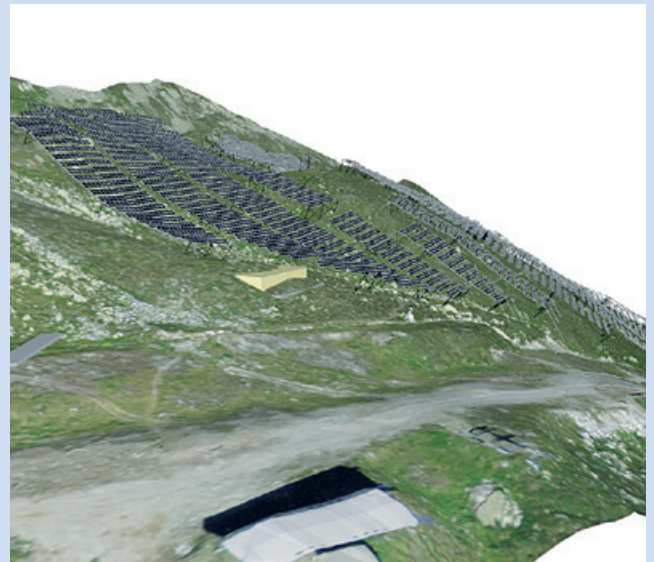
Sin dimonda dalla FMR han ih dus presidentes communalis entg bilanza da quella purschida. A Mustér han 727 indigens priu la carta gratuita, a Tujetsch 386. Il dumber total da 1113

Martin Gavigli, René Epp, Pascal Schürli e Stefan Arnold (da sen.) illas ina bilanza fetg positiva dall'empres stagiun dalla carta gratuita pils indigens.

Project Ovra solara Magriel

Il 14 d'avrel 2024 conceda il suveran il dretg da construcziun per l'Ovra solara Magriel. Gia il 22 d'october 2023 ha il suveran decidiu cun gronda maioritad da conceder all'ovra la lubientscha per la realisaziun d'in stabiliment da fotovoltaic da gronda dimensiun sigl intschess dall'Alp Magriel. Entras las liungas contractivas e biaras sedutas culs responsabels dall'Axpo Solution SA e dallas Penticularas Mustér SA ei vegniu definiu in tscheins da basa pil dretg da baghegiar independentamein dalla prestaziun e dalla producziun ella dimensiun da 100'000 francs naven dil di che la lubientscha ei avon maun. Dapi che la cunvegna ei sut tetg ein ils prezis silla fiera dall'electricitad curdai. Senza surpender rescas finanzialas ha la vischnaunca aschia giu grond cletg da contrahar per cundiziuns fetg favoreivlas. Actualmein ei igl uffeci competent dil cantun vid examinar la damonda da baghegiar.

Niev concept da molocs

Actualmein ei il niv concept da molocs en realisaziun. Quel remplazza las casettas da rumien en nosa vischnaunca. Damai ch'ils molocs porschan in pli grond volumen da rimnada eis ei stau pusseivel da reducir naven dil schaner 2024 ils transports da rimnada sin inagada ad jamna. Quei ha per consequenza ch'ils cuosts dallas taxas fundamentalas san vegnir reduci. A vesta dalla nova lescha davart l'economisaziun dils rufids, la quala ei ida en vigur igl 1. da schaner 2023, e las discussiuns ch'ei occurridas, han la suprastanza communal ed il cussegl da vischnaunca decidiu il schaner 2024 da metter sin via il niv concept da molocs. Plinavon havein nus augmentau il temps d'avertura dil center da rimnada a Raveras.

Reducziun dil pei da taglia sin 99%

Il niv plan da finanzas ch'ei vegniu elaboraus igl onn 2021 ei staus la basa per in summa saver giustificar ina reducziun dil pei da taglia. Il plan da finanzas ei numnadamein il pli impurtont instrument da planisar a liunga vesta las finanzas communalas ed ei decisiv pigl uffeci cantunal da vischnaunca per giudicar il svilup dallas finanzas da nosa vischnaunca. Il niv plan da finanzas ei dependents dils resultats effectivs annuals e sebase cunzun sil cash-flow. Quei agir garantescha a nus pils proxims onns

ina planisaziun da finanzas sauna e buna. Las cefras da clav ston esser supportablas e vegnan analisadas annualmein. Il 3 da mars 2024 han vischinas e vischins decidiu claramein da reducir il pei da taglia sillas entradas e silla facultad da 110% sin 99%. Pia havein nus suenter liung temps puspei in pei da taglia sut 100%. Il pei da taglia ei ina da pliras mesiras per augmentar l'attractivlad da habitar en nosa vischnaunca. Pil mument ei il zenit cun 99% segiramein contonschius.

MUSTÉR

Clar GIE alla reducziun dil pei da taglia

Vischinas e vischins da Mustér han acceptau claramein la dumengia all'urna la reducziun dil pei da taglia. Medemamein han els detg gie alla reviziun parziala dalla planisaziun locala concernent l'exploitaziun da crappa a Mumpé Medel/Ragisch.

Project avertura Val Segnas ed Uaul Run

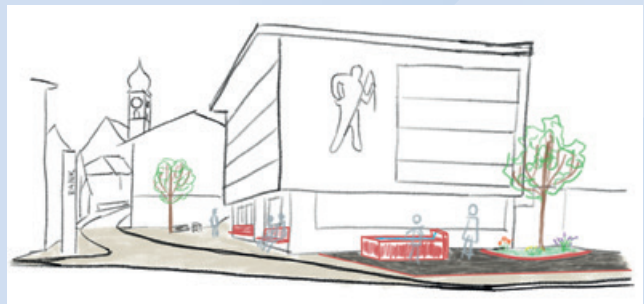
Dapi las empermas examinaziuns per ina migliur all'entschatta dils onns 2000 ein varga 20 onns spirai. Ils 27 da november 2022 ei finalmein vegniu approbau il project lu presentau ed il credit da 5'660'220 francs per la realisaziun dall'avertura Val Segnas ed Uaul Run. L'avertura digl Uaul Run sco pli impurtont uaul da protecziun da nosa vischnaunca ei centrala e necessaria. Culla soluziun ch'ei vegnida approbada all'urna sa vegnir tgirau adequatamein ils uauls da protecziun ils proxims onns per aschia garantir a liunga vesta lur impurtonta funcziun.

Project augmentar l'attractivitat dil vitg

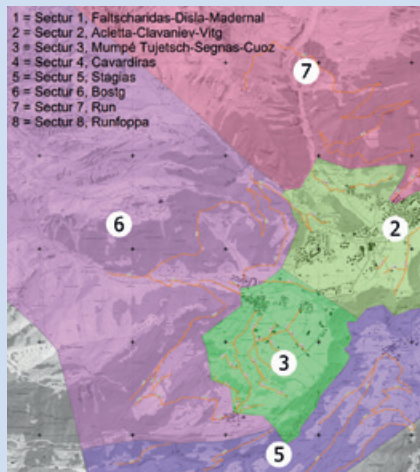
Ina dallas grondas finamiras dalla suprastanza communal ei da posiziunar nosa vischnaunca sco liug da habitar attractiv. Cul project augmentar l'attractivitat dil center dil vitg lein nus contonscher quella finamira. Il concept cuntegn mesiras co alzar il sentiment da segirtad e quietar il traffic tras nies vitg, schaffir mesiras concepziunalas per ch'ils automobilists seigien cunscients dil spazi public, far ina attractiva e segira via pils pedunzs, schaffir in plaz dil vitg, crear in liug d'occurrentzas per augmentar la veta el vitg, schaffir loghens per star da cumpignia e buca sco davos rinforzar la gastronomia ed il commerci. Il concept consista da rodund 18

mesiras a cuorta, mesauna ed a liunga vesta. Dapi igl onn 2023 vegn cunzun persequitau tschun mesiras, las qualas ein actualmein tuttas aunc en elaboraziun.

Revisiun lescha ovras da meglieraziun ed uaul

Il diever dallas vias d'uaul, vias da funs, vias d'alp, vias d'avertura e d'autras vias ei da niev reglaus ella lescha pil manteniment e diever dallas ovras da meglieraziun e d'uaul. Entras l'activitad dalla meglieraziun funsila eis ei stau necessari da reveder resp. d'elaborar ina nova lescha. Quei ei stau ina pretensiun dil cantun pil manteniment dallas ovras da meglieraziun (lescha cantunala da meglieraziun). Cunquei che vias d'uaul e vias da meglieraziun secruschan, ei vegniu risguardau igl entir intschess dalla vischnaunca da Mustér pertuccont las lubientschas da carrar. Quellas vias ein cunzun baghegiadas pil diever agricol e forestal, las qualas ein vegnidas partidas en otg secturs. Da niev vegnan las lubientschas concedidas a moda digitala e sempla silla numera digl auto.

Niev contract da concessiun Pendicularas Mustér SA

Ils 9 da zercladur 2024 ha il suveran approbau il contract dil dretg dallas auas (Wasserrechtsverleihung) denter la vischnaunca da Mustér e las Pendicularas Mustér SA. Cul contract da concessiun vegn concediu allas Pendicularas Mustér SA il dretg da retrer aua per la producziun da neiv artificiala e per la producziun d'energia electrica. Per la producziun d'energia electrica vegn la vischnaunca indemnisada annualmein cun rodund 35'000 francs. Plinavon croda ina taxa unica da concessiun da 40'000 francs per la vischnaunca. La concessiun ha in cuoz da 30 onns.

Project da pilot innovativ «micromobilitad»

Cul project da pilot innovativ da micromobilitad «E-Tuk-Tuks Disentis/Mustér» lein nus ensemen cul Surselva Lab dalla Scol'aula specialisada dil Grischun (FHGR), las Pendicularas Mustér SA ed ulteriurs partenaris svilupper ina purschida attractiva che duei rinforzar e completar a liunga vosta il traffic public en vischnaunca.

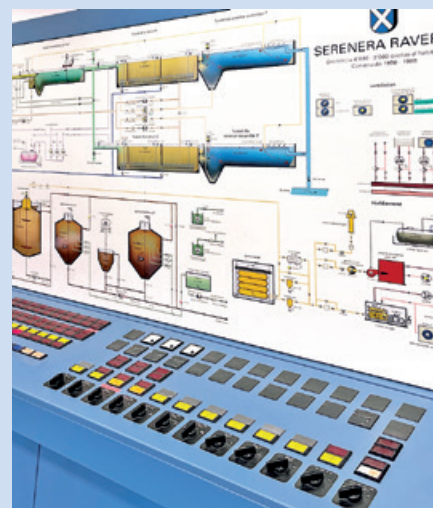
L'idea ei cunzun da cuvierer il basegns resp. anflar ina buna soluziun pigl'empre ed il davos kilometer. Vul dir ch'ins savess per exempel far diever la sera tard flexibla-mein d'in vehichel naven dalla staziun dil tren a Mustér entochen a Segnas, si Acletta ni giu Disla. Finzialmeins ei quei project da pilot dotaus cun varga 500'000 francs. Momentan ei la damonda per sustegn finzial tiegl Uffeci d'energia e traffic dil cantun Grischun. Quella

damonda sebase silla nova lescha davart il traffic public el cantun Grischun ch'ei ida en vigur igl onn 2023. Plinavon sustegnan la Regiun Surselva e las Pendicularas Mustér SA finzialmeins quei project da pilot innovativ.

Sanaziun ed engrondaziun Serenera Raveras

Dapi entgin temps sefatschenta la suprastanza communal dalla sanaziun ed engrondaziun dalla serenera. L'adattaziun dalla serenera vegn pretendida dil cantun e stat en connex culs stabiliments novs a Sontga Catrina ed ad Acla da Fontauna. La fotografia muossa ina tabla che dat ina survesta dalla serenera a Raveras, la quala exista dapi 50 onns. Per quei sistem da pilotar analog dat ei negina tocchia pli. Quei vala per numerus ulteriurs indrezs electronics dalla serenera. Grazia a sias bunas relaziuns cun montaders ha il surveglader dalla serenera saviu remplazzar entochen oz indrezs existents. Culla sanaziun dalla serenera ch'ei sin rucca vegn quella tabla remplazzada entras in sistem digital ch'ei colligias cumpleinameins cul computer. La suprastanza communal ha entschiet uonn culla projectaziun da quei grond ed impurtont project.

Revisiun plan da zonas – nova scursalera

Ils 15 da matg 2022 ha la populaziun approbau la revisiun parziala dil plan da zonas «Scursalera Catrina» (Rodelbahn). Gia avon ha il cussegl da vischnaunca approbau la definiziun dalla scursalera el plan general d'avertura. Quei ei stau la basa per che las Pendicularas Mustér SA sappien realisar quella attractiva ed interessanta purschida. La realisaziun ha entschiet avon entginas jamnas. Sche tut va tenor plan duei la «scursalera» a Caischavedra vegnir aviarta aunc uonn el decuors digl atun.

Revisiun plan general d'avertura – punt pendent

Il cussegl da vischnaunca ha approbau la revisiun parziala dil plan general d'avertura ils 25 da mars 2022. Quei ei stau la basa dad insumma saver realisar la pli liunga punt pendent dil Grischun. Dapi lu ein las lavurs dils fundaments vegnidas fatgas. Actualmeins ei in'interpresa specialisada vid producir la construcziun dalla suga, la quala duei vegnir montada las proximas jamnas. L'avertura da quella zun attractiva e spectaculara purschida en nossa vischnaunca duei haver liug el decuors dil november 2024.

Niev concept communal da bike

El decurs dils onns 2021 e 2022 ha la suprastanza communal elaborau in concept communal da bike, il qual ei vegnius approbaus dil cussegl da vischnaunca ils 18 da fevrer 2022. Plinavon ei vegniu concediu per la realisaziun da quei concept in credit da 475'000 francs. La vischnaunca da Tujetsch haveva gia concediu per siu territori 330'000 francs. La finamira ei da daventar ina destinaziun cun ina purschida da stad attractiva e multifara. Entras las investiziuns ellas sendas sa la vischnaunca da Mustér promover il sport da bike e contribuir ad ina migliur dall'infrastructura dallas sendas existentas.

Project revisiun planisaziun locala

Tenor capacitat dallas zonas da baghegiar ei nossa vischnaunca ina da quellas che s'auda tenor plan directiv cantunal tier las vischnauncas C cun zonas da habitar, mischedadas e da center surdimensiunadas. Quei vul dir che nus stuein realisar mesiras per mobilisar las reservas dallas zonas da baghegiar existentas e reducir la surfatscha dallas zonas da baghegiar. Quella lavur succeda gia dapli igl onn 2021.

L'entschatta ei quei succediu ensemen culla cumissiun da planisaziun, silsunter cunzun en detagl culla planisadra ed igl uffeci competent dil cantun Grischun. Igl onn 2024 ein ils resultats finalmein stai avon maun e la suprastanza communal ha saviu cuntinuar culla fatschenta dètg complexa, mo fetg impurtonta. Venderdis, ils 21 da zercladur 2024 ha giu liug in'informaziun publica ch'ei stada visitada fetg bein. Plinavon ha giu liug las davosas jamnas in tshuppel audienzas persunalas cun personas che han priu la caschun da disuorer davart

lur parcella. Finamira ei ch'il cussegl da vischnaunca sappi aunc tractar quella fatschenta el decurs d'uonn ni sil pli tard igl'emprems quartal 2025. Silsunter va la proposta dalla revisiun totala dalla planisaziun en votaziun all'urna. La suprastanza communal vul garantir aschi spert sco pusseivel segirtad da dretg als possessurs da terren.

Ulteriuras fatschentas e projects

- Sustegn finanziel pil project «Missiun Cristalla» dalla Banca Raiffeisen Cadi.
- Revisiun dalla lescha da pumpiers e dils statuts dils Pumpiers Sursassiala.
- Vid encurir activamein soluziuns pil survetsch d'urgenza ed il providiment da sanadad.
- Elaboraziun d'in niv concept da traffic public per nossa vischnaunca (augment dalla purschida cunzun per las fracziuns), sin basa dalla nova lescha dil traffic public dil cantun Grischun.
- Analisa zonas 30 el vitg da Mustér.
- Segidar cul project Caschlatsch.
- Elaboraziun dil concept per la promoziun dalla cultura en nossa vischnaunca.
- Realisaziun dil project general dalla meglieraziun.
- Sentupadas culla giuventetgna e discussiun davart actualitads.
- Gidau d'anflar activamein soluziuns per las famiglias dall'Ucraina.

- Instradau ed elaborau il project «Solar Alpin Disentis».
- Ponderaziuns davart munconza da habitaziuns pagablas en vischnaunca.
- Ponderaziuns davart la promoziun d'emprendists en nossa vischnaunca.
- Elaboraziun d'in concept da comunicaziun e nova preschientscha (incl. social media).
- Realisaziun d'in pumppark el contuorn dil Center Fontauna.
- Realisaziun d'in indrez da fotovoltaic sil tetg dalla serenera.
- Anisau pusseivladads co promover il commerci indigen.
- Preparau la sanaziun dalla Via Cons e dalla Via Raveras.
- Construcziun dalla senda Cuolm da Vi a Steginas.
- Transferiu la cascharia a Clavianev en in museum per la publicitad.

René Epp, president communal

Niev persunal da vischnaunca

La vischnaunca ei sin buna via da semodernisar, s'adattar al temps e quei aschia ch'ella ei semtgada optimalmeins per la generaziun futura. Las structuras futuras modernas duein purtar las optimaziuns necessarias e giavischadas per esser preparai sillas sfidas vegnentas. Cun risguard dalla transformaziun dallas structuras communalas e dallas restructuraziuns internas eis ei legrevlameins reussiu alla suprastanza communalala d'occupar tuttas plazzas vacantas. Igl ei in plascher che nus astgein annunziar che tut ils niveligi ein persunas indigenas ed enconuschan aschia fetg bein nossa vischnaunca e nies lungatg. Quei secapescha buca da sez ed ei per la vischnaunca ina situaziun optimala.

Niev meinafatschenta dall'administraziun communalala

Sco niev meinafatschenta dall'administraziun communalala ei Roland Cajacob vegnius eligius. El ha 49 onns, ei maridau e habitescha cun sia dunna a Mustér. Roland Cajacob era vegnius engaschau naven dall'entschatta mars 2024 sco niev menader digl uffeci infrastruttura e baghegiar.

Sin fundament dallas restructuraziuns internas surpren Roland Cajacob naven dall'entschatta october 2024 l'incarica da meinafatschenta dall'administraziun communalala e surpren cheutras differentas funcziuns dil canzlist partent Andri Hendry. Tier sias incaricas principalas s'audan la gestiun, l'organisaziun e la survigilanza dall'administraziun communalala. Plinavon eis el responsabels per las resursas humanas, l'organisaziun dil cussegl da vischnaunca e la suprastanza communalala sco era per la realisaziun d'ulterioras incaricas e projects. Sia substituziun ella nova organisaziun communalala vegn Romeo Schmed a surpender.

Roland Cajacob ei informaticher cun certificat professiunal e manager da project diplomau.

Niev menader digl uffeci infrastruttura e baghegiar

Cunquei che Roland Cajacob ei vegnius engaschau sco meinafatschenta dall'administraziun communalala, ha la suprastanza communalala eligiu Urban Maissen sco niev menader digl uffeci infrastruttura e baghegiar. Urban Maissen ha 43 onns, ei maridau e habitescha cun sia dunna a Mustér. El entra miez settember 2024 en survetsch dalla vischnaunca cun in pensum da 60% ed augmenta quel naven dall'entschatta 2025 a 100%. Naven digl 1. d'avrel 2025 vegn Urban Maissen a surprender dad Ervin Maissen che va en pensiu, la responsabladad

cumpleina pigl uffeci infrastruttura e baghegiar. Sias incaricas principalas ein l'administraziun da baghegiar, la planisaziun locala, projects d'infrastructura turistica e fatgs da submissiun.

Urban Maissen ei architect, menader da construcziun e ha experienza sil sector da planisaziun e da projects da construcziun.

Niev collaboratur digl uffeci infrastruttura e baghegiar

La suprastanza communalala ha eligiu Sandro Muscas sco niev collaboratur digl uffeci infrastruttura e baghegiar. Sandro Muscas ha 35 onns, ei maridau e bab da dus affons e habitescha cun sia famiglia a Mustér. El surpren naven dall'entschatta december 2024 sia nov'incarica sco responsabel per

l'infrastructura communalala tier la vischnaunca da Mustér. En special eis el responsabels per projects da vias, parcadis ed illuminaziun, per la signalisaziun ed il maletg dil vitg sco era per las immobilias.

Sandro Muscas posseda diploms sco polimecanist, scolast d'ir cun auto ed econom da menaschi.

Niev survigilader dallas sereneras e dils pumpadis

Sco niev survigilader dallas sereneras e dils pumpadis ei Pierino Bisquolm vegnius eligius. Pierino Bisquolm ha 38 onns, ei ledis e habitescha a Segnas. El vegn engaschau naven digl 1. da settember 2024 en pensum cumplein. Suenter ch'el ei vegnius introducius en sia nova piazza entras igl actual survigilader Aluis Cabernard, il qual va en pensiu la primavera 2025, vegn Pierino Bisquolm a surprender naven dall'entschatta matg 2025 la responsabladad cumpleina en sia nov'incarica. En special ei Pierino Bisquolm responsabels pil menaschi dallas sereneras, dils pumpadis e dalla canalisaziun sco era per las activtads administrativas da quels indrezs. Plinavon vegn el a surprender l'incumbensa da segirtad en nossa vischnaunca (aschinumnau SIBE «Sicherheitsbeauftragter»).

Pierino Bisquolm posseda diploms sco pictur d'autos e polimecanist. Plinavon eis el vicecumandant dils Pumpiers Sursassiala e commember dil stab da catastrofes da Mustér.

La suprastanza communalala selegra sin ina fritgeivla e prospereivla collaboraziun culs niveligi e giavischa ad els gia oz bia plascher e satisfacziun en lur interessants posts da lavur.

Suprastanza communalala

Project Center Fontauna – ina historia da success

Avon las lavurs da baghegiar

2017

Suenter haver menau atras entgins studis da basa conceda il cussegl da vischnaunca in credit da frs. 375'000.– per elavurar in project per la renovaziun dil Center da sport e cultura (CSC). L'incarica vegn surdada a basa d'ina procedura da submitsiun al biro huonder bisquolm architects.

2018

Il cussegl da vischnaunca conceda in credit supplementar da frs. 119'000.– per preparar il project final. Per accompagnar il project elegia la suprastanza communal ina cumissiun da baghegiar Center da sport e cultura. Sper las damondas en connex cul baghegiar sefatschenta la cumissiun era intensivamein culla valor turistica dil CSC. Quei era connex cun ina damonda per ina contribuziun tiel cantun Grischun.

2019

Il project elaboraus da huonder bisquolm architects muossa l'utilisaziun dil spazi existent e las sligiazions per optimar ils process da lavur el CSC, sco era entuorn quel. La purschida actuala vegn mantenida ed amplificada cun ulteriurs elements da sport e divertiment. Suletta-mein per l'entrada preveda il project in niev baghetg. Per tut las autras novas purschidas vegn luvrau cumpleina-mein culla structura dils baghetgs existents. Per motivs finansials decida la suprastanza communal en sia sesida dil matg 2019 d'etappar il project en duas parts. Il project vegn etappaus aschia che las investiziuns urgentas, quellas ch'ei necessarias per augmentar la purschida, sco era quellas ch'ei necessarias per augmentar l'attractivitat dil CSC ein ell'emprema etapa.

2020

La cuminonza dils votants conceda il credit per in'amplificaziun ed in engrondiment cumplexiv dil Center Fontauna. La realisaziun da quei grond ed impurtont project po pia entscheiver.

Previu ei in plan da baghegiar fetg sportiv:

- planisaziun e coordinaziun: november 2021 tochen fin fevver 2022
- planisaziun en detagl: tochen fin zercladur 2022
- submitsiun dallas lavurs: schaner 2022 tochen fin zercladur 2022
- entschatta dallas lavurs: fin matg 2022

Ils suandonts termins da finiziun per las diversas parts dil project ein previdas sco suonda:

- localitads da fitness, aerobic, yoga e spinning: primavera 2023

- halla da reiver e bouldrar: stad 2023
- caffetteria: atun 2023
- fatschadas, tetgs e contuorn: stad 2024
- finiziun dil project: stad 2024

Niev num

En rama dall'elavuraziun d'in concept turistic vegn il num futur dil center fixaus dalla cumissiun da menaschi e dalla suprastanza communal sin: Center Fontauna cull'annexa «sport, temps liber, occurrenz».

2021

La damonda da baghegiar ei vegnida publicada el FUS ils 5 da fevver 2021. L'incarica d'architecture e meinaproject vegn surdada en rama d'ina submitsiun alla fatschenta Cavelti Derungs, AG, Glion cul sutplanisader Anderegg Tobias Architekten, Eggersriet. Las lavurs da planisaziun en detagl pon entscheiver. Entras ina submitsiun sin invitaziun vegn encuretget specialists da planisaziun per las differentas spartas.

Fotovoltaica

L'idea dalla cumissiun da menaschi ei gia dapi la bial'entschatta da cuvierer il tetg ed evtl. era las fatschadas cun panels solars per ina produczion d'energia solara e quei aschi gronda sco mo pusseviva. El messadi per la votaziun dils 27 d'october 2020 era ei vegniu informau che la Repower vegni a construir sin agens cuosts il tetg cun in sistem da fotovoltaica. Ils emprems discuors culla Repower han liug il november 2021.

Duront las lavurs da baghegiar ord vesta dil Center Fontauna

Avrel 2022

Las empremas lavurs da preparaziun han entschiet. Denter auter vegn furniu numerus containers. Entras las lavurs che succedan il proxim temps eis ei da metter igl inventari ordeifer il baghetg. Quei per l'ina per saver garantir il menaschi regular dil Center Fontauna

e per l'otra per insumma saver far las lavurs da construcziun.

Matg 2022

Ils 2 da matg 2022 vegnan las medias envidadas sigl areal dil Center Fontauna per dar la partenza allas lavurs da construcziun dil project. L'entschatta duess succeder sut la halla da tennis. Duront meins vegn ei luvrau vid l'entrada principala sco era sut la halla da tennis ed els corridors dalla halla da gimnastica.

Fenadur 2022

Ei drova in'entrada provisoria. L'entrada principala vegn spazzada diltuttatfatg. Aschia ston biro, tualetas e gardarobas far plaz. Il temps senza l'entrada principala ei ina gronda sfida. Far anflar nos hospis indigens ed jasters nua ch'ins vegn el Center Fontauna ei buca adina sempel.

Schaner 2023

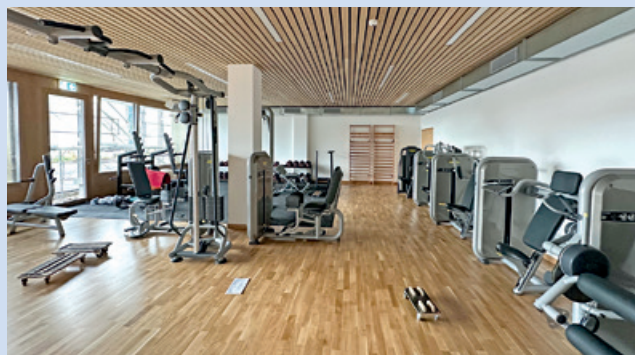
Il schaner 2023 propona la suprastanza communal a cussegl da vischnaunca da conceder in credit da frs. 165'600.- (+/- 10% incl. tpv) per la realisaziun d'in pumppark sigl areal dil Center Fontauna.

Avrel 2023

Las lavurs vid il tetg entscheivan. Il tetg d'eternit vegn demontaus e dismiss. Silsuenter vegn la construcziun per montar igl indrez da fotovoltaic fatga.

Fenadur 2023

Las lavurs sut la halla da tennis e vid l'entrada e caffetteria ein terminadas. Las apparatusas da fitness vegnan bardigliadas ella nova stanza da fitness. Ella vegn aviarta per nossas sportistas e sportists. Medemamein vegn la caffetteria aviarta el niev liug. Las novas stanzas cun bia glisch ein ina gronda migliur en cumparegliaziun cun las stanzas senza finiastras.

Settember 2023

Las lavurs vid la halla da reiver entscheivan. Ei vegn scarpau ora tut e preparau per installar las novas preits da reiver. Medemamein entscheivan era las lavurs vid il plantschiu dalla halla da tennis. Quei ei l'emprema gada che parts dil Center Fontauna ein completamein serradas per entgins meins.

October 2023

Las lavurs da montar igl indrez da fotovoltaic sils

tetgs dil Center Fontauna vegnan terminadas el decuors dil october 2023.

December 2023

El decuors dil december 2023 vegn igl indrez da fotovoltaic dalla Repower, che secatta sil tetg e vid las fatschadas sid dil Center Fontauna, prius en funcziun. Sin Nadal ein lu era la halla da tennis cun niev plantschii e nova illuminaziun e la halla da reiver e bouldrar vegnidas aviartas.

Zercladur e fenadur 2024

Era entuorn ils baghetgs dil Center Fontauna vegn luvrau e procurau che tut sepresenti bein. Sper novas vias cun sulada ei era vegniu adattau il terren. Medemamein vegn montau la signaletica entuorn ed en il Center Fontauna. Aschia anflan ils hops era la purschida giavischada.

Inauguraziun

Ils 24 d'uoost 2024 ha giu liug l'avertura ufficala culla fiasta d'inauguraziun dil niev Center Fontauna. Culla benedicziun d'avat Vigeli, culla discuvrida dalla nova fontauna avon l'entrada, messa a disposiziun dalla Spina da vin e creada digl artist Antonio Di Bella, ei il Center Fontauna ufficalme in funcziun. Oz sepresenta il Center Fontauna en vestgiu frestg e modern. La sanaziun ei reussida oreifer ed era ils clients ein fetg cuntents. Las uniuns da sport e las uniuns e grup-paziuns che fan diever mintg'jamna dallas differentas purschidas ein cuntenzas e sustegnan cun lur gronda partecipaziun e reservaziun il Center Fontauna. En tut priu astgan ins conceder che tut ei iu sco planisau.

Il plan da termins sur gl'entir temps ei vegnius risguardaus. Damai ch'ils impurtonts contracts cullas surdadas da lavur ein vegni fatgs gia all'entschatta, pia avon che la pandemia da corona ha entschiet, ei la carischia buca stada in tema. La cumissiun da baghegiar ha las finanzas enta maun ed ei aunc adina el rom dil preventiv. Ei ha dau ina lavur pli gronda supplementara: Il magazin da material el sid/vest dil Center Fontauna culla summa da frs. 120'000.-. Quei ei stau necessari per saver metter giud maun las maschinas per il manteniment dils stabiliments e dil plaz el liber. Mo era suenter quella investiziun supplementara ei il tetg da cuosts buca survargaus.

Finanzas

La situaziun finanziaria dall'innovaziun e sanaziun dil Center Fontauna sepresenta oz sco suonda:

Cuosts totals da renovaziun CF en francs		- 10'600'000.00
Prestaziun d'equivalenza dil Program San Gottardo (PSG)		- 460'000.00
Restituiziun dalla taglia sin plivaleta		- 450'000.00
Contribuziun dil cantun Grischun ord il fond d'infrastructura relevanta pil sistem		- 1'000'000.00
Cuosts netto per la vischnaunca votaziun dils 27.09.2020		8'690'000.00
Deposit en prefinanziaziun Center Fontauna duront 6 onns		
	2018	1'300'000.00
	2019	900'000.00
	2020	1'200'000.00
	2021	1'200'000.00
	2022	2'200'000.00
	2023	1'800'000.00
	total	8'600'000.00
Tochen ils 31 da fenadur 2024 ei vegniu pagau total incl. tpv		9'823'772.50
Pendent ein taxas da colligiaziun aua, canalisaziun e serenera e cuosts accessoris		776'227.50
Gl'emprem emprest NRP ei vegnius pagaus 01.12.2023		1'060'000.00
Cu il project ei terminaus vegn il secund emprest NRP pagaus		940'000.00
Emprest dalla confederaziun NRP concedius 30.06.2020		2'000'000.00

Cantun Tessin	23'003.00
Cantun Uri	23'003.00
Cantun Valleis	23'003.00
Cantun Grischun	391'049.00
Prestaziun d'equivalenza dil PSG	460'058.00

Igl onn 2024 vala ei aunc far in deposit da frs. 90'000.– e silsunter ei l'investiziun el Center Fontauna liquidada. Il svilup finanziel dil project ei fetg legrevels e marcant megliers che planisau all'entschatta dil project. Quei fatg ei d'engraziar alla buna situaziun finanziala dalla vischnaunca da Mustér.

Engraziament

In special engraziament va naturalmein allas vischinas ed ils vischins dalla vischnaunca da Mustér pil credit concediu e per la confidonza demussada. Secapescha era in grond engraziament a tuts gremis politics.

A huonder bisquolm architects pil preproject fetg bein preparaus. Per la realisaziun dil project Center Fontauna al meinaproject Gioni Cavelti dil biro Cavelti-Derungs ed agl architect Tobias Anderegg. Cun els dus eis ei stau ina grondiusa collaboraziun. Engraziar lessel era a Gion Simeon dil biro Simeon pigl accumpignament dalla cumissiun da baghegiar Center Fontauna.

Als collaboratur e collaboraturas da tuttas interpresas involvidas ella realisaziun dall'innovaziun e sanaziun dil Center Fontauna.

Grond engraziament era allas commembras ed als commembers dalla cumissiun da baghegiar ch'ei seconstituida quels onns da Clemens Berther (president), Alfons Quinter (vicepresident), Edgar Durschei, Anja Klittich, Ervin Maissen, Manuela Maissen-Bigliel, Fabian Manetsch, Giusep Lozza, Roland Cajacob sco era agl entir persunal dil Center Fontauna cul meinafatschenta Gion Hosang.

Clemens Berther, vicepresidente

Fiasta dil vitg Mustér

La fiasta dil vitg Mustér ei stada in grond success. Bia glied ha priu la caschun da visitar in stan, far termagls culs affons ni semplamein star empau da buna cumpignia. Igl ei stau in'atmosfera fetg cordiala ed emperneivla. Als organisaturas in sincer e cordial engraziel fetg.

Grischun Open 2024

La fin d'jamna dils 17 e 18 d'uost ha giu liug il «Grischun Open 2024» da speedcubing a Mustér. In'occorrenza da volver aschi spert sco pusseivel il quadrel magic ella dretg posiziun. Silvan Venzin (seniester) da Mustér ei staus conorganisatur e giugadur.

Buorsa ell'enzenna da treis giubileums

Impressiun dalla buorsa da minerals e cristallas ella halla plurivalenta dil Center Fontauna.

La buorsa da minerals e cristallas dils 3 e 4 d'ost 2024 ella halla plurivalenta dil Center Fontauna ei stada ell'enzenna da treis giubileums. L'organisatura – l'Uniuon Cristallina – ha saviu festivar il giubileum da 65 onns, la buorsa quel da 60 onns ed il Museum Cristallina che sesanfla en halla Cons il giubileum da 20 onns.

La participaziun d'exposituras ed expositurs alla buorsa ei stada pli u meins ella rama dils onns passai. Biebein 70 cavacristallas han exponiu lur crappa, leutier ein vegni entginas exposituras ed expositurs cun cudischs ni fittem fatgs ord cristallas e minerals dallas Alps svizras.

Hans Huonder

Renzo Caduff ha referiu davart pader Placidus Spescha

Venderdis, ils 9 d'ost 2024 ha il romanist Renzo Caduff referiu en halla Cons davart pader Placidus Spescha. Il referat ha La Culturella arranschau en connex culla premascensiuon dil Péz Russein/Tödi (3613 meters sur mar) igl'empre da settember 1824. Uonn eis ei pia exactamein 200 onns dapi ch'il pli ault punct dalla vischnaunca da Mustér ei vegnius ascendius l'emprema ga. Il president da La Culturella, Hans Huonder, ha saviu beventar biebein 100 persunas agl interessant ed informativ referat da Renzo Caduff.

Pader Placidus Spescha, conventual dalla claustra da Mustér, ha pastorau en plirs loghens dalla Sur-selva. Quels loghens, mo lu era dalla claustra anora, ha el perscrutau la veta els vitgs, ha fatg turas ellas muntognas e cartografau quellas. El ei staus geolog e promotur dil turissem enina. Pader Placidus ei sefatschentaus dallas tradiziuns e dalla natira mo era dil lungatg romontsch. En siu referat ha Renzo Caduff capiu da dar in'egliada ella veta dil «pader curios» che gudeva sia libertad e sia perscrutaziun bunamein aunc pli fetg che da star sin scantschala. En sia perscrutaziun davart pader Placidus Spescha ha Renzo Caduff constatau denter auter, co il pader ha la fin finala anflau la dretga via pils catschadurs Placi Curschellas da Trun ed Augustin Bisquolm da Mustér d'arrivar sil Péz Russein. Quei ei buca stau la ruta sul Péz Urlaun,

Renzo Caduff duront siu referat davart pader Placidus Spescha ella halla Cons.

leu nua che pader Placidus era staus sez pliras ga, mobein ina tut outra. La via ha menau directamein dall'Alp Russein sura sil fil. Tenor Renzo Caduff ei pader Placidus staus in carstgaun da bien cor, mo tonaton ha el era giu bein enqual difficultad cun ses avats superius.

La Culturella

Nies persunal

Treis damondas a Simon Cathomen

Co va ei cugl uaul sin intschess dalla vischnaunca da Mustér?

Viu dalla stabilitad anora ein 50% dils uauls stabils, 40% stabils/labils e 10% labils/critics. Oravontut las monoculturas da pégn effectueschan che nos uauls ein fetg periclitai da donns. Sin 50% dalla surfatscha d'uaul havein memia pauca regiuvinaziun natirala. Ils motivs per quei manco ein d'anflar tiel squetsch dalla selvaschina, pascalaziun, manco da glisch ni era ella ferma concorrenza dalla vegetaziun.

Tgeininas ein las sfidas principalas il mument?

La pli gronda sfida ei la midada dil clima. Fact ei che tala s'effectuescha gia e tenor las prognosas havein nus da quintar che la vegetaziun sestauscha per 400 meters d'altezia ensiviars. Quei munta che quei che prosperescha oz sin 800 meters sur mar ei en paucs onns d'anflar en nos uauls sin 1200 meters sur mar. In'ulteriura sfida, era forsa empau in effect dalla midada dil clima, ein las tempiastas extremas. Fermas draccas caschunan donns vid nossas vias natiralas, mo era liungas periodas da schitgira fan pitir uaul e cultira.

Ina sfida pulit sensibla ei il carstgaun – la popula-ziun e hosps. Quei tuna empau curios, mo per in selvicultur che patratga, lavura e s'engascha pigl uaul ei quei in punct fetg central. Igl uaul vesa adina ora tuttina. Aschiditg che negin helicopter fa canera, negins camiuns carreschan atras il vitg gia la damaun baul, negina via ni senda bloccada ni era aschiditg ch'igl uaul engreviescha buca memia il quen communal, ei tut bien. La sfida ei da far pater-tgar autramein. Buca il recav dalla vendita da lenna e subvenziuns ni ils cuosts per cubic duessan vegnir mesirai en daners, mobein la valeta da quei che resta anavos: Quei ei tier nus principalmein la protecziun ch'igl uaul presta, la funcziun sco habitadi, la biodiversitad e la funcziun da recreaziun.

Co vesa igl uaul digl avegnir ora?

La finamira ein uauls scalemai e mischedai. Il pégn vegn reducius en favur dil viez, da tieua, larischs, d'ischala, faua, gliendas, badugna, culeischens ed aunc biaras autras sorts da plontas. Ei vegn dau peisa da contonscher la finamira d'uauls scalemai.

Intervista Hans Huonder

Simon Cathomen

Vegliadetgna: 39 onns

Stadi civil: maridau, dus affons

Selvicultur communal a Mustér dapi 2011

Hobis: alpinissem stad ed unviern, velo da muntogna, ir cun skis, catscha e pesca

Lectura preferida: Uaul Grischun

Spisa e bubronda preferida: carn camutsch – El Tony Mate

Mia finamira persunala: restar sauns e cuntents

Dapi 1879 sunein nus per Vus

La musica ei in lungatg universal che basegna negins plaids.

La Societad da musica Mustér exista dapi igl onn 1879. Durant 145 onns han musicantas e musicants embelliu nundumbrevilas fiastas da nies vitg cun biaras producziuns tier ina u l'otra occasiun. Ella ei ina da pliras petgas culturalas da nies vitg. La societad da musica ei denton dapli che mo ina musica en in vitg. Ella ei ina part impurtanta da nosa cultura e da nosa veta sociala. Cullas emprovas regularas, ils concerts primavauns, concerts da Nadal e cun embellir tut nosas fiastas profanas ed ecclesiasticas, porscha la societad da musica ina plattafuorma per ina convivenza activa vivida en in vitg. Plinavon scolescha la societad da musica ils duns musicals da tut tgi che ha tschaffen da sunar e rinforza cheutras la cuminonza d'in vitg. Recaltgar novas musicantas e novs musicants ei actualmein ina dallas grondas sfidas per nosa uniun.

In fatg fetg legreivel ei che la Societad da musica Mustér viva l'inclusiun cun integrar Lucas Quinter, in giuvenil da 26 onns cun sindrom da Down. Lucas fa part dapi 2018 alla percussiun ed el demuossa grond plascher cu el dat ensemen cun ina conmusicanta silla pauca, tschinella ni schiglioc sin in instrument dalla ritmica. El enrihescha la societad da musica cun si'aviartadad e spontanadad. Si'egliada da furbaz caschuna bein enqual surrir e derasa ina buna atmosfera da grond respect vicendeivel. La musica possibilitescha da colligiar carstgauns entras in lungatg universal che dat d'entellir che mintgin ei impurtonts e contribuescha zatgei bien pil beinstar dall'entira societad.

La societad alla processiun dalla fiasta per sogn Gion Battesta.

Societad da musica Mustér

Suprastonza

Presidenta:	Sonja Durschei
Actuara:	Isabel Sialm
Cassiera:	Monique Huonder
Assessur:	Roland Cajacob
Dirigent:	Simon Bühler

La cuminonza dalla societad da musica fa ch'in vitg ei pli multifars ed augmenta aschia la qualidad d'in vitg cun ina cultura vivida gia dapi 145 onns. Lein pia selegrar da mintga producziun cun remunerar e sustener la Societad da musica Mustér tier ina u l'otra occasiun.

Lucas Quinter cun occasiun dalla fiasta da musica districtuala a Val S. Pieder 2023.

La Societad da musica Mustér al concert da Nadal.

Fiasta d' uaul

Dumengia, ils 3 d' uost a
Fontanivas-Mustér

arranschada dalla
Societad de musica Mustér
cun cooperaziun della
Societad de musica de Trun,
Chors virils Mustér e Segnas.

Partenza naven dalla staziun allas 2 s. m.

Reh e bi program.
Ustria sil plaz.

Tier stedia participaziun envida la

Societad de musica, Mustér

Tren special Mustér-Trun, partenza
da Mustér allas 8^{1/4} della sera.

— **Catscha e pesca.** El district Reinanteriur ei uonn entochen ussa vegniu extradiu 70 patentas de catscha e 18 marcas de tgauns, che porta en al cantun fr. 3040.—; plinavon 91 patentas de pesca cun in resultat de fr. 1827. Igl onn 1923 ha la catscha purtau en el medem district fr. 2856.—; la pesca fr. 1881.

Ingant a Mustér

Mardis prox. ils 22 de fenadur all' ina s. m. di vegn ingantau a Mustér sin il plaz della gara: **ina barraca** cuvretga cun ca. **1200 ziaghels, 1000 m. rodaias, 5 carrs** (Rollwagen), **1 suga de fildrom 230 m.** liunga e differentas sorts uaffens, **mogns, zapuns, palas e pals Her.**

P. A. Lombriser, offic. de stumadira.

— **Mustér.** (Comm.) L'Uniun de s. Vincenz tegn sia radunonza generala dumengia prox. ils 13 d. q. suentar viaspras en casa pauperila. Igl ei giavischeivel ch' ils commembers prendien stediamein part da quella radunonza sinaquei ch' els sappien prender enconuschientscha sur igl operar dell' uniun.

Exposiziun ambulonta davart las Treis Ligias a Mustér

L'exposiziun «Scazis grischuns sin viadi» ha entschiet siu viadi tras il Grischun d'Anceinza, ils 9 da matg 2024 a Mustér. En preschientscha dil president dil Cussegl grond Franz Sepp Caluori e dil president communal René Epp ha il curatur dalla revista, Christoph Luzi, fatg la partenza dalla presentaziun che sefatschenta dalla historia dil cantun Grischun. L'exposiziun tematischa ils 500 onns ch'ei'n spari dapi ch'il stadi liber dalla Rezia ei seconstituus e sesviluppau al cantun Grischun dad oz. La vernissascha sin plaz scola a Cons, visitada da rodund 100 vischinas, vischins e hospis d'ordeifer ei vegnida embellida dil cantautur Mattiu Defuns e dil slammader Jachen Wehrli. L'exposiziun ei stada da veser a Mustér entochen ils 19 da matg 2024. Ella vegn presentada quest onn en plirs loghens dil Grischun.

Hans Huonder

Il president dil Cussegl grond, Franz Sepp Caluori, ha aviert l'exposiziun ambulonta davart las Treis Ligias a Mustér.

Calender d'occurrenz

Vischnaunca / Gemeinde Disentis/Mustér
www.disentis.ch

EVENTS mira era disentis-sedrun.ch
www.disentis-sedrun.ch/de/entdecken/
veranstaltungen

Naschientscha e mortoris

NASCHIENSCHA

Lea Schnoz, naschida ils 10 da matg 2024, feglia da Jennifer e Lucas Schnoz

MORTORIS

Amanda Huonder, naschida ils 2 da matg 1929, morta ils 21 da matg 2024

Riccardo Desax-Šain, naschius ils 22 da fenadur 1941, morts ils 2 da zercladur 2024

Oskar Degonda-Cantieni, naschius ils 19 da settember 1941, morts ils 5 da zercladur 2024

Adolf Schmed-Lutz, naschius ils 12 da november 1944, morts ils 8 da zercladur 2024

Esther Lechmann-Senn, naschida ils 21 da zercladur 1938, morta ils 9 da zercladur 2024

Rui Miguel Fernandes Machado Rodrigues, naschius ils 14 da schaner 1978, morts ils 9 da zercladur 2024

Rita Manetsch-Derungs, naschida ils 12 da fevrer 1941, morta ils 12 da zercladur 2024

Gion Giusep Andriuet-Randegger, naschius ils 4 da matg 1950, morts ils 19 da fenadur 2024

Tresa Schuoler-Manetsch, naschida ils 10 d'october 1935, morta ils 3 d'uost 2024

Nos giubilar

La vischnaunca ha saviu gratular a dus giubilar sin natalezi en alta vegliadetgna.

Lucas Jacomet-Cathomas,
naschius 06-08-1934,
90 onns

Helena Bloch-de Castelberg,
naschida 17-08-1934,
90 onns

Cordiala gratulaziun a Ramon Manetsch

Nies emprendist Ramon Manetsch ha absolviu cun success la scolaziun commerciala cun maturitad professiunala. La suprastanza communal, las collaboraturas ed ils collaboratur han grond plascher e gratuleschan a Ti da cor sin quei bien success. Nus tuts giavischein a Ti vinavon tut il bien, bia plascher e perseveranza sin Tia via professiunala e privata.

Administraziun communal

Via Cons 2
Caum postal 57
7180 Disentis/Mustér

T 081 920 36 36
admin@disentis.ch
www.disentis.ch